

כשם שיש פקודות שעליהם מתנופף, הדגל השחור של אייהחוקיות

כך יש פקודות שמתנופף עליהם הדגל הירוק של הטימטום

על טירטור

וטימטום

הכובע של רפול

(קאריקטורה של זאב ב, הארץ)

ג'נטלמן היה ג'נטלמן, ומעולם לא היה טוראי. בור היה בור, ומעולם לא הפך קצין. האיכר עמד בהכנעה לפני האדון שלו, הרוכב על סוס. ואמר, "סר!" ו"גו, סר!" בעיתות מליחמה גוים האיכר והפך טוראי או סמל, והאדון הפך קפטן או קולונל. ושוב אמר האיכר, "יפ, סר!" ו"גו, סר!"

מי שקרא את ספריו של הקפטן באויל לידליהארט (ועמידור בוודאי יודע אותם בעלפה) יודע עד כמה ביכה האיש את המישמעת המטומטמת של צבא-הבול-שיט, אותה מישמעת שעמידור מעלה אותה על נס. ליי-דליהארט טען כי מישמעת עיוורת זו, המטורטרת והמטומטמת, היתה טובה לשדה-הקרב של המאה ה-18, כאשר מאסות של חיילים הסתערו (בהליכה!) על לועי-הרובים של האוייב המקובץ. אין היא טובה לשדה-הקרב הטכנולוגי המפורז של המאה ה-20, שבו דרוש מן החייל-הפרט יוד-עצמית ופעולה עצמאית.

לידליהארט התנהב מן הפלמ"ח ומצה"ד. הדבר לא נבע מרומנטיקה סנילית. הוא ראה בטוראי שלנו דוגמה של חייל מודרני, הפועל מתוך מוטיבציה גבוהה, הכפוף למישמעת נאורה.

מארינס וכובע-גרב

שר לצבא האמריקאי: הוא משקף כיום את השינויים המהירים, המהפכניים ממש הפוקדים את ההברה האמריקאית. המישטר של מכאן ועד עולם מת מזמן. כיום מגישים הומנסכסואלים ולסביות תביעות נגד הצבא המפלה אותם, וזוכים במישפט. הנשים שולבו בצבא בצורה שנעדרת ח"ן אינן יכולות לחלום עליה. הדבר לא בא רק כדי למשוך מתנד-בים, כנדמה לעמידור, אלא משקף את רוחו של הדור שלאחר ויאט-נאם ווטרגייט.

דוגמת המארינס היא הנותנת. יחידת-יעילות, המורכבת כולה ממתנדבים, והמספחת רוח מיוחדת של "גבריות" ו"קשיחות". יכולה להטיל על חייליה מישמעת של טירטור, ואלה יקבלוה באהבה. תמורת ההרגשה שהם שייכים לחבורת-גברים מובחרת. יחידה כזו יכולה להגיע ל"ביצועים" מופלאים, כאותו מיצעד-נסיגה בקוריאה. יש בצה"ל יחידות כאלה. אין לדמוד מכך על כלל הצבא, שהוא צבא עממי מגויים.

אגב, לא פעם נעזרת יחידה כזאת גם בכובעים כאמי צעי לטיפוח רוח-יחידה מיוחדת. יחידות-יעילות שונות בעולם נודעו בכובעים מיוחדים. יוצא-ידופן, כובעים

(המשך בעמוד 48)

חינוי וחיובי — לא יחבשו בני-ישראל כובע. ומבחינה זו אין הבדל בין אורח וחיל. הירארכיה צבאית היוצאת להילחם למען הכובע, דומה לדו-קיוטו. היא תשבור את החנית שנה כמאבק עם זרועות השחנה, תחת להקדיש את מאמציה למטרות ראויות יותר.

צבא של בולשים

ב מיקרה המסויים שלפנינו משמש הכובע מטרה חיובית, כאשר היא מובילה אותנו אל לב הנושא. הכובע מסמל דבר אחד: שיש הבדל בינינו ובין עמים אחרים. היתר דיוק: שיש הבדל בין כל שני עמים. יהיו אשר יהיו. האקלים הוא רק אחד הגורמים להבדל. ההיסטוריה, התרבות הלאומית, המסורת, המצב הגיאוגרפי, הכלכלה, דפוסי החברה — יש אלה סיבות. אין גוף ערטידאי, המנותק מעולמו, והקרוי "צבא" — כפי שנרמה לעיתים למיקרה מאי-מדרו של ירדני עמידור. הצבא הוא חלק שד העם. כל צבא הוא חלק שד עמו.

באורח דמיוני אפשר ליצור מעין אינטרנציונל צבאי — עולם שבו שולט ההגיון הצבאי הטהור, שבו כל הצבאות דומים זה לזה, ואינם שייכים לעולם האזרחי המזוהם. אבל זוהי הפשטה. הפשטה מרעילה, אולי, לזיכוח מופ-שט — אך מסוכנת מאד, כאשר באים לדון בבעיות מעשיות.

לכל צבא יש — כפי שעולה מדברי עמידור עצמו — דפוסי-מישמעת משלו. אך עמידור אינו אומר לנו איך נולדו דפוסים אלה. הם לא נוצרו יש מאין. אין הם אלא העתק הדפוסים החברתיים של העם והתקופה שאליהם שייך הצבא המסויים.

הצבא הרוסי — כצארי, כסובייטי — שייך למדינה המשופעת ב"כוח אדם", והמתייחסת אליו כאל שכזה. הצבא הזה משתמש במאסות של בני-אדם, ואינו מכיר באדם עצמו. הדבר מתבטא בטכניקה הצבאית — למשל, הקרבת המוני טוראים כמכשף חי לניקוי שדה-מקשים. דפוסי-מישמעת שלו מבטאים מציאות זו. אני מקווה שבני-ימן עמידור אינו מדמה לעצמו שניתן לחקות דפוסים אלה בארץ.

הצבא הבריטי — הצבא הבריטי האמיתי, שהכרנוהו בי מלחמת-העולם השנייה, ולא הצבא הקיים בדמיונו של עמידור — היה צבא של בולשים. ולא במיקרה. צבא זה היה עדיין המשך ישיר של הצבא הבריטי שנראה בסרט "לינדון בארי", או בסידרה פולדארק, צבא ששיקף במדוייק את המציאות המעמדית של בריטניה הפיאודלית-למחצה.

הפלמ"ח כבש את הקסטל

(קאריקטורה של אריה נבון ב-1948)

מה כובע? לא, לא בצחוק. ברצינות גמורה. הכובע הוא סמל המישמעת. כך אומרים. עם כל הכבוד, למה? הכובע הוא סמל המישמעת, כאשר יש פקודה לחבוש אותה אבל אם אין פקודה לחבוש כובע, איך הוא הופך סמל המישמעת? נניח, כדי להביא דברים עד אבסורד, שיש פקודה שלא לחבוש כובע. הרי אז דווקא חובשי-הכובע הופך מפר-המישמעת. הכובע אינו סמל של מישמעת יותר מאשר אבנט.

מאת

אורי אבנרי

אורי אבנרי חש צורך נפשי להגיב בו במקום על מאמרו של בנימין עמידור, המתפרסם בעמודים 14-15 בגיליון זה. כמו מאמרו של עמידור עצמו, מבטא גם מאמר זה את דעתו של הכותב בלבד.

חנית, חותלת, דורבנות או כל אבזר אחר שצבא כל-שהו השתמש בו בזמן מן הזמנים. השאלה היא: האם צריכה להיות פקודה להשתמש באבזר זה. האם יש בכך הגיון תכליתי? בעיית המישמעת נכנסת לעניין רק כאשר יש פקודה, והיא סכירה ומתקבלת על הדעת. או אז, מי שמפר אותה מפר את המישמעת, והאבזר עצמו יכוד להיחשב כסמל המישמעת.

אבזר נגד הקרחת

בכנן, למה כובע?

כאשר יש פקודה לחבוש קסדה בפעולת-קרב, יש בכך הגיון. חובה היא לכפות פקודה כזאת. מי שמסרב (ומי מאיננו לא סירב בהזדמנות זו או אחרת?) — יש לכפות את הדבר עליו.

אותו ההגיון פועל גם במיגור האזרחי. חייבנו את רוכביה-אופנועים לחבוש קסדה, כדי לשמור על ראי-שיהם היקרים. הם התמרדו. הם סירבו. הם הפגינו. אבל ההגיון של הדבר היה חזק מהם, ונסופו של דבר מבינים כיום רוכביה-אופנועים שהדבר נחוץ. אבל כומתת? למה היא טובה?

באקלים קרים, רבי-מימטרים, חובשים גם האזרחים כובעים ומיגבעות. הצבאות מחייבים אותם להמשיך ולח-בוש כובעים גם עם ההתייחסות. הם מחליפים רק כובעים רבים בכובע אחד. זה טבעי וסביר. בארץ החליטה האוכלוסיה (היהודית) מזמן כי אין טעם לחבוש כובעים. איש אינו חובש כובע, מילבד הי-דתיים, הדבקים משום-מה בקישוטי-הראש של פולין ורוסיה הקרות, או במיצות מייקדם. הראש הישראלי, בניגוד לראש הבריטי או הגרמני, רגיל להיות חשוף.

אין שומך של הגיון בכפיית הכובע על האז-רח המשרת במצה"ד. אין הכובע משמש שום מטרה חיובית או תכליתית שהיא. הפקודה הנדונה היא חיקוי אוילי של צבאות זרים — פרי אותו הטרדה-החשבה שבנימין עמידור אבלי כומתת? למה היא טובה?

יש הבדל בין מישמעת וטימטום. יש הגיון בדבריו של האלוף פינחס להב, כאשר דיבר על גזירה שאין הצי-בור מסוגל לעמוד בה.

והו ההגיון: כאשר פקודה היא מטומטמת בעליל, שום כוח בעולם לא יכפה אותה על החיילים. כפי שהו-כיר עמידור, יש פקודות שעליהם מתנופף, "הדגל השחור של אייהחוקיות", כדברי השופט בנימין הלוי. פקודה כזו יש להפר. ארשה לעצמי להוסיף שיש פקודה שעליה מת-נופף הדגל הירוק של הטימטום. פקודה כזו לא תח-יזק מעמד.

יתכן שהכובע שומר על השערות מפני נשירה, ומונע קרחת. איני יודע. אני רק יודע שעד אשר יבוא אדם סביר, ויסביר להמוני ישראל מדוע הכובע הוא אבזר